

4. OBJEKT A PREDMET ANDRAGOGIKY. VÝVOJOVÉ TENDENCIE, PRÍSTUPY K INTERPRETÁCIÍ OBJEKTU A PREDMETU ANDRAGOGIKY.

Vymedzenie predmetu andragogiky (podľa Šimeka)

- aplikované vedy o mobilizácii ľudského kapitálu (ako významnej zložky potenciálu spoločenského vývoja) v prostredí sociálnej zmeny
- aplikované vedy o orientovaní človeka v kritických uzloch jeho životnej dráhy či pri problémovom priebehu jeho životnej dráhy
- animáciu dospelého človeka (animáciu chápe ako oduševňovanie, nikdy nekončiaci proces humanizácie človeka – tak zámernú – intencionálnu, ako mimovoľnú – funkcionálnu)

PREDMET ANDRAGOGIKY

- vymedzuje hlavné činnosti, ktorými sa andragogika ako disciplína zaoberá, na ktoré oblasti sa orientuje, ktoré skúma a opisuje – t.j. výchova, vzdelávanie dospelého a starostlivosť o dospelého
- **Š. ŠVEC** (Základné pojmy v pedagogike a andragogike) – vysvetľuje predmet andragogiky ako adultnú edukáciu, t.j. „vzdelávanie a výchova, výcvik dospelých, systematicky organizovaný rozvoj vedomostí, schopností, hodnotových postojov, záujmov, potrieb, ašpirácií a iných osobných vlastností potrebných na plnohodnotný sociálny život v práci aj mimopracovných aktivitách občana, rodiča, účastníka sociálnokultúrnych a iných životných aktivít a na mnohostranný osobný sebarozvoj

To zn. že predmetom andragogiky je:

VÝCHOVA DOSPELÝCH

- *okrem všeobecných zásad sú názory na výchovu dospelých rozporné, niektorá autori dokonca tvrdia, že vychovávať dospelých je absurdné*
- *dospievanie končí v dospelosti*
- *rozvoj človeka nekončí v dospelosti – dospelý je schopný meniť svoje postoje, názory, návyky...*

VZDELÁVANIE DOSPELÝCH

- zahŕňa všetky vzdelávacie aktivity, realizované ako riadne školské vzdelávanie dospelých alebo ako ďalšie vzdelávanie.

Vzdelávanie dospelých sa v súčasnosti uskutočňuje ako:

- a) náhradné školské vzdelávanie (taký druh a stupeň vzdelania, ktorý sa bežne dosahuje v mladosti)
- b) ďalšie vzdelávanie
 1. (ďalšie) profesijné vzdelávanie (kvalifikačné školenia, rekvalifikačné kurzy...)
 2. občianske vzdelávanie (občianske, politické, spoločenské, etické, estetické, právne, ekologické, zdravotnícke, filozofické, náboženské, sociálne....)
 3. záujmové vzdelávanie (záhradkárstvo, včelárstvo, jazyky...) dotvára osobnosť a jej hodnoty, umožňuje seberealizáciu vo voľnom čase, uspokojovanie vzdelávacích potrieb

STAROSTLIVOSŤ

- vytváranie podmienok, najmä sociálnych a psychických, pre výchovu, vzdelávanie, seberealizáciu a koniec koncov aj existenciu človeka
- činnosť, zameraná k ochrane, vedeniu a pomoci (napr. sociálna starostlivosť)

Predmetom záujmu andragogiky sú aj procesy: (antropogenetický trojuholník)

- **Personalizácia***
- **Socializácia***
- **Enkultúrácia***

Majú rovnaký cieľ - utváranie a rozvíjanie osobnosti (sociálnej skupiny), jej vzťahu k svetu, ľuďom a spoločnosti - tieto tri prvky pôsobia v neoddeliteľnej jednote ako tri vrcholy trojuholníka.

***Personalizácia**

- utváranie a kultivácia osobnosti ako individuálnej, konkrétnej spoločenskej bytosti
- je tiež jednou z dimenzií výchovy
- personalizáciou vzniká osobnosť, ktorá sa utvára najmä v činnostiach, (ak sa utvára človek v činnostiach, utvára sa učením)
- personalizácia je neustály proces, prebieha v podmienkach neustáleho rozporu medzi dosiahnutým stavom jedinca a vyššími požiadavkami na neho, či ich už kladie manželka, nadriadený, okolie alebo on sám. „Nikto nie je dokonalý“

***Socializácia**

- proces, v ktorom si jedinec v priebehu života osvojuje špecifické formy správania a začleňuje sa do spoločnosti, v ktorej žije
- hlavné činitele socializácie : rodina, vrstovníci, škola, dorozumievacie prostriedky
- z hľadiska výchovného sa jedná o osvojovanie sociálnych regúl a prípravu pre výkon sociálnych rolí, socializáciu možno preto chápať aj ako jednu z dimenzií výchovy
- v socializačnom procese má významné miesto adaptačný proces (prispôsobovanie sa organizmu meniacim sa podmienkach prostredia)
- adaptácii človeka slúžia najmä: dedičnosť (východisko), výchova a vzdelávanie

***Enkultúrácia**

- vedomá alebo nevedomá integrácia jedinca s kultúrou, ktorá ho obklopuje v sociálnom útvare, do ktorého náleží (regionálny, národnostný, národný, európsky...)

OBJEKT ANDRAGOGIKY

- tá oblasť reality, na ktorú sa andragogika vo svojom skúmaní zameriava - ktorú sleduje, analyzuje, opisuje, interpretuje = oblasť jej záujmu
- je to hlavne dospelý jedinec v celom priebehu životnej dráhy (typické najmä pre integrálne poňatie andragogiky), učiaci sa dospelý, dospelý človek na svojej profesijnej dráhe, dospelý človek v systéme sociálnej práce

DOSPELÝ

J. A. Komenský – Dospelý je človek, ktorý dosiahol hranicu vzrastu a sily, schopný k životným úlohám a už skutočne zahajujúci ten druh života, ku ktorému sa pripravil.

Ústava – rozlišuje dospelosť pasívnu (18 rokov) a aktívnu (21 rokov)

Dospelosť minimálne znamená:

- Biologická zrelosť = schopnosť rodičovstva
- Citová zrelosť = nezávislosť na rodičoch
- Mentálne zrelosť = schopnosť prijať zodpovednosť za výkon rodičovských, sociálnych a pracovných rolí
- Sociálna zrelosť = ekonomická nezávislosť
- Sociologická zrelosť = schopnosť identifikovať a uspokojovať individuálne sociálne potreby

Do andragogických procesov nevstupuje človek ako tabula rasa (nepopísaný, čistá doska), ale má množstvo skúseností, zručností a vedomostí získanú predovšetkým v systéme počiatočného vzdelávania

Záujem Andragogiky sa neobmedzuje len produktívnu časť života dospelého jedinca, ale zabezpečuje aj vzdelávanie, starostlivosť a rozvoj seniorskej populácie (v súčasnosti preberá túto oblasť geragogika-gerontagogika-gerontopedagogika).